

გაზეთი

ფასი 10.000 შ.

ჩედაქციის მისამართი: პუშკინის ქაზახი ტელფ 8-04

განცხადების ფასი: სტრიქ. 20.000 ხელის მოწერა სამი თვით: 200.000 შ.

კვირული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 10

ორშაბათი 11 სექტემბერი

№ 10

ილია ჭავჭავაძე

საქართველოში საქართველო-ლოს ფაქტორი პრივილეგიული პიროვნება ილია ჭავჭავაძე და იგივე მანამდე, ქართული პრობლემა შეიძლება ამ არსებობის შესწავლით იქნას. მარტოვე ჯერ ვიტყვით უფროსს მოკლე დროში დაწერა. ილია ჭავჭავაძის მშობლობის 15 წლის თავზე კი გვიდა ავინოში დღესაც ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

ილია ჭავჭავაძე.
მშობლივიდან 15 წლის თავზე.
1867-30 აგვისტო (გ. 18) - 1922 წ. (12 სექტ. ა. სტ.)

ილია ჭავჭავაძე

ილია ჭავჭავაძე არის ბარბაქა და ჯიში ქართული მწერლობის. მისი ზნეობა ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

პაროული პროზის სათხვე

თუ სადღო ცირკიმე „ველური“ უწოდა საერთო პროზის, ყველაზე უფრო ველური პროზა საქართველოშია. სიტყვა „ველური“ ფრჩხილების გახსნა იქნება, პროზა ახალია. ამის წარსული ირითღე საუკუნეა. მისი გზები ჯერ გაუთიერი.

ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია. ილია ჭავჭავაძის მშობლივი სახლია.

შეუწევს კლდე, დაუტრელები, მიწით და ქვევით მსუქნი. მარტოოდენ ცოდა ენის საკმარა არაა. საკურთხე მასთან შეზრდა და მისი ზუნების გავება. ილია ზუნდებოდა რომ ჰქონდა ეს ანდამანიტი. მის პიროვნებაში ხშირად კარბონილი სიტყვის უკანასკნელი და კარბონილი. ერთი რამ არის დამახასიათებელი: პროზაში ილიამ არ იცის მეტაფორა და ეპიტეტი. ეს ორივე შესაძლოა მწერ-

ლის პორტრეტი იყოს. მაგრამ მეტაფორა და ეპიტეტი უფრო ხშირია ლექსში. პროზა ყოველთვის შეტეხილად სცემს სივანს, უკანასკნელი მისთვის უშუალოდ არსებობს, სხვა რამისთვის შეუძლებელია, და ამიტომ პირდაპირ სახელს აძლევს მას. ქართულ ლიტერატურის დღევანდელ არა აქვს რეზონანსი, ესტეტიკურ ცეროპისთვის ის უწყობია. ასე რომ არ იყოს, ილიას მარტო ადგილობრივი სახელი

არ ეტყობოდა. პროზის მერბეტი „კარბონი“ ხიბლავს ცერობილად კოლორითი, ვიზუალური სილუეტის სიხარული და სიყვარული. ამ მხრივ ილიას „გლახის ნაპირი“ თუ არ ვუჭერებ, ყოველ შემთხვევაში თანატოლი მია „ქარბონის“ აქ შეიძლება ანალოგიური, მაგრამ ამ კონსტრუქციურ წყობილების ეს გრძელი იტყობა.

სიბრძნე კლდისა

მასკლები და დოკუმენტები

როგორ დასწავლა ილიამ „ოთხარაანთ ჭრიტი“

„ოთხარაანთ ჭრიტი“ იყო უკანასკნელი ნაწარმოები ილიას. ვფიქრობ, ეს იყო 1885 წ. შემოდგომაზე, როდესაც ის ჯერ კიდევ ცხოვრობდა ახალ ბებუროვის ქუჩაზე ზუბალაშვილის სახლში. ერთ ცნებულად დღე, როცა ილიას შეესწავრა მკვლევარის თავის კაბინეტში და როცა ჩემთან მორბას სახლში ახალ გერმანულ წიგნების შესახებ, მან უკნადა მიიბრუნა: „მე მაქვს საინტერესო იდეა მოთხრობისათვის, მან უნდა მოგეცეს ქართული გლების და უკანასკნელი დროის ქართული მემკვიდრეობა ფსიქოლოგია.“ შემდეგ ილია თითქმის დაუწყობლობით მომიყვანა მოთხრობის ფაბულას მაგრამ დასძინა, რომ უფრო უკეთესად მოიფიქრებდა. მისი აზრი ძალიან მომეწონა, იგი თითქმის იყო გაგრძელება მისი აზრის „კაცია ადამიანი“ და „გლახის ნაპირი“ რომ გამოსთქვა. ამ მოთხრობით თქვენ დაამტკიცებდით, რომ თქვენი იდეები ქართული ერის ზეობრივ სიმამლის მეტად მწუხრად მდინარეს მეთქი.

„ჰო, პირველ მოთხრობებში მე ვიბრძობდი გლების ნივთიერ თავისუფლებისათვის. ამ მოთხრობაში კი მე მინდა გავლენა მოვახდინო მათს ზეობრივ თავისუფლებაზე, დასძინა ილიამ და ვრცლათ შეგიშეშინებდი ქართული გლების ყოველ ცხოვრებას, მის ზეობის სისუსტეზე და პატიოსანებაზე. რასაც უფრო ბევრს დააბრალებდა ილია მით უფრო თბილი ხდებოდა მისი სიტყვები. და არა ერთხელ ჩემთან დაპირაქნი მრავალჯერ დაუწყებდა მთელ ქართული გლების ზეობა ვგრად წოდებულ განათლებულ ერზე. ამ საუბარის მერე ილია რამდენიმე დღე აღარას დაპირაქნიდა თავის მოთხრობაზე, მაგრამ ერთხელ წაბათს დღეს როცა მე შევედი ილიას, მისმა შეუღლებულმა გადმომცა, რომ ილიამ დაიწყო რაღასაც წერდა და მხოვრა ჩემთან წერის ნუ შემოუშვებო. მე უკვე წასული დავაპირე, რა ილიას ჩემი ხმა გაეგო კაბინეტის კარები გააღო და დაძინდა. „გუშინ საღამოს მე დავიწყე ჩემი მოთხრობის წერა“ მიიბრუნა მან და მაქვან რამდენიმე ფურცელი წერილი წაწერა. „სულ მზად მაქვს თავი და ება შეუწყაბოღად შევადგები წერას“. ასეც მოხდა ხუთ დღესა და დამის გამგებლობაში ილიამ დაასრულა „ოთხარაანთ ჭრიტი“, რის შემდეგაც მხოლოდ მეთხრობს და სწერდა „ივერიისთვის“.

ის მამინ 50 წლისა იყო საყვრელი ვიზიტორი, და გონებრივი ძალებით როგორც ილია თითონ ხშირად იტყობდა, ცერობიტილი მწერლები და განსაკუთრებით

მეცნიერები ამ ასაკში ირრენ ხოლმე დიდ გონებრივ ნაყოფიერებას მაშინ, როცა ქართული მწერლები ძალიან მალე ზრდებოდა.

სად არის მიზეზი? ამაზე ილიასთან ძალიან ხშირად ვედილაჩავართ. შესაძლებელია, რომ ხასიათის, ცხოვრება ტემპერამენტი ჰავე და სხ, გავლენას ახდენენ გონებრივ ძალის დაქვესა თუ დახარჯვაზე.

მაგრამ ილია სამართლიანად შეინიშნავდა, რომ აქ არის კიდევ სხვა მიზეზი ადამიანის ცველა მოქმედებაში უნდა იყოს რამე რიტმი ე. ი. რიტმიული ზონა თუ რიტმი, კაცმა თავის ჯანს შესაძლებად უნდა იმუშაოს და თუ

იმ ტემპით, არც სწრაფად, ვნებით და არც ხანტად თუ წელა, არ შეიძლება იმუშაო ვიციეთ და მერე მთლად ვინელებდნო მონაში უნდა იყოს გარმონია: „თავი დაუპირე ვატყობებს და ვუფელდე იმუშაოს რამდენიმე საათით და საჭირო შესვენებით. და არა დღე დაღმე მიულოცებით, რომ მერე დახარჯულმა უზარაოდ იხრიალო მთელი დღეებიდან თუ ევირებოთ!

ამ გარმონიასთან შეესაყება ილიამ ვერ მოახერხა ბავშობიდანვე, თუმცა კი იცოდა, რომ მხოლოდ ამ პარმონიას შეუძლიან შეუფინახოს მისი გონების შემოქმედება დიდს სიბრძნედ.

ატკურ ლეისტი.

პირველი დიდი ქართული გაზეთი

1885 წელს ერთი მაშინდელი ქართველი გაზეთი „დროება“ გამოდიოდა ვანო მამაბლოს რედაქტორობით პატარა ფორმატით და ჰავედა 500 თუ 600 ხელის მომწერი.თ შემოდგომაზე ახავე წელს ეს გაზეთი დაიხურა გუბერნატორის განკარგულებით და ქართველი საზოგადოება დარჩა უგანგეთოდ.

ამ დროს არსებობდა მხოლოდ თეატრული ერთი „ივერია“ რომელსაც სცემდა ილია ჭავჭავაძე, მაგრამ ეს ერთნაღი გამოდიოდა არა რეგულარულად და პატარა რეულდება. „დროება“ დაკეტვამ ახლევლა ყველა მაშინდელი ლიტერატორი. ილიამ იქონია ბჭობა ამ მწერლებთან და დათინა „ივერია“ გამოსულიყო ყოველდღიურ გაზეთად მისი რედაქტორობით. იმავე დროს ვადამედა რომ თანამშრომლებმა გარდა ლიტერატორებისა მოწვეული უდიდოხვევ გაგრე პირებიც, რომელთაც შეეფლოთ წერა.

მალე რედაქცია შედგენილი იყო, მაგრამ ხელის უფლებმა მამინა და მამინა არა ჩვენარბდა ნებაშეთვას.

ნებაშეთვა მხოლოდ დეკემბერში იქნა მიღებული. პირველ თანამშრომლებმა ახალ გაზეთში იყვენ: ილია ჭავჭავაძე, დავით ერისთავი, პიესა „სამშობლოს“ ატკორი, რაფიელ ერისთავი, ვიგო ყიფშიძე,

ხონელი (ხატბაძე) ვიგო-ფშვილეა, ბანანა, იაკობ გოგებშილი, პეტრე უნიკაშვილი, ენო მამებელი და ყველა მაშინდელი პეტრები ილია და, მისი თანამშრომლები სცდლობდნენ, რომ „ივერია“ ყოფილიყო ისეთი გაზეთი, რომელსაც შინაარსით, და სხანარობით დავამყარებდინა შეთხველები. ამიტომ უერადებმა ჰქონდა მიტყუელი ცერობის ამებეს, პირდაპირ სახლგარეეთის გაზეთებიდან. ნებაშეთვის მიღების შემდეგ ვადამედა გაზეთი „ივერია“ პირველი ნომერი ვამოსულენი 1 იანვარს 1886 წელს.

ახალწლის დამეს ახალი გაზეთის შესახებდით ილიასთან შეიკიბა 40 ანდე კაცი, რომელთაგანაც მე მასსოგ: ვანო მამაბელი, რაფიელ ერისთავი, დავით ერისთავი, დიმიტრი ბაჭყაძე, ვიგო ყიფშიძე, ნ. ტუგუბაძე, ნიკოლოზ ბერბეგი, ასათიანი (მამინდელი ქალბის) მოურავი ქუთაისში) უნიკაშვილი და სხვ.

სწორედ დამის 12 საათზე სტამიდან მოიტანეს რამდენიმე ცეხმალარაი დიდი ფორმატის ახალ გაზეთთან. პირველად დაწულ იქნა ლენის ჭიკები, შემდეგ მრავალ-ფაშიერ და შემდეგ კი რომელიც წვერი რედაქციის ხმა მადლო კითხვლობდა სტატეებს და ლექსებს.

ატკურ ლეისტი

გოგონება

ალტკებელი იყო მოწვეულ თაობა ილიათი. ევევბობით სეორნობად ვამოსლს, შორისხო მისდგდით ჩვენს სიამყეს. თუ ერთად ენახავდით ილიას და აქეს, ჩვენს სინარულს ნაბირი და აქეს. ჩვენთვის ილია იტყვს საქართველო იყო, ეშხით გემბროლი სამშობლო მურახით საყვ.

რუსეთიდან რომ ჩამოველ, მცირე

ხნობით მის რედაქციამი მოვედ: ვიარგნილი ფრანგული, ზელს ვამარბედი წერმინში რედაქციის მდმივე მუშაო: პირისპირ ენახავდი ილიას, ვიუზნები მისთან. რა კმაყოფილებით მავსებდა იგი სახლებ.

ვიავალეებდით. მეტადრე ღმად მოქმედობდა ჩემზედ მისი მსუკლობა. მახრია წჭობა მათემიატურად თანის-

ზას. აქ არის დავარული ანიშნული არვე-დარევე.

მეტრით გამართული სიტყვა თვის-თავადია. იგი თითქმის სკილდება მჭერს და თვისითა ვაქლებს სიკუცესს. აქედან ადლო ამოსასწინობია, რომ აქედღერ თქმში უფრო მეტი ტრადიციონული ტემბი არის ვიდრე პროზაულ სიტყვაში.

შესაძლოა ამით იხსნებოდეს ბესიკის უკუწერი ფენომენი ლექსის ტრადიციამისი უფრო ძლიერია ვიდრე პროზის. აქედან: ლექსში ძლიერი და პროზაში უფრო. ეს მხოლოდ მაპირებია.

საქართველო იყოს პროზის კულტურა, ჩემთვის ნამდვილი „წერის თვალა“ პირველი ძველ ქართული „წერილი“ სიტყვის „აგება წილისა მუშაისის“. ატკორი: იაკობ ტუგუბა (მეზუთე საკუთის მერე ნახვერში ქ. შ.). აქ არის მოკლედი ქართული სიტყვა თავიდან ბოლოსდე რასსული დაქმნებით.

მამინო იყო სიტყვი და თქობ: რახან ხელ იფივა ჩემზედა ცოლამ ჩემს ძვივიბარისა საქმედ. აქ მოვიდეს და არტუთ ვითარმედ შენ ჩემი ხელი დაამბე და სავებელია ჩემსა ნაქარი ვადამს და შენი დღელი დავიტყვებეს და სხუად წაოსულ ხარ“.

„ზელს იწიო“ და ნაქარი ვადამს: მთელს პირს ვაეტოლებანი. „და ვიარო მემიყვანა მკეოდან მან და ვიხილ ტრადიცი იგი ქრისტესი შეეხიერად ვითარყუა სხალი მწერელი საქრელთა მათებან“.

თან, ნაფიქრთ წიგნის უნაქლოდ ვაპოლილი მთელ მსუკლობაში, მეტირად ნაქველმინი, ფართია ვინჯული მკვირად წაწერა.

მეტილი იყო ილიასთან გამოცე. ის უფრო ართულებდა მისთან მახრია ჭავ-დილას, რამ მარჯვედ იმუშა მტრუქსავე ნაქვერუქ სახლებს, თავისებურად არკლებდა მას და შეეპრუნებდა მასვე. მსივე უნდათი აჯანჯლებდა მოპირდაპირეს, მსივე იხრალით არვე აქანებდა, მსივედ დასცენდა. მაგონ-ლეოდა ხალხური თქმა:

მისეს გამოცე უნახავდა:

- გამარჯვება, სტამბოლის.
- გაგამბაყოლს
- სოფ მიზელი!
- საომრად.
- იარაღი!
- მტერი მოიტანს!

მსეთი აზრები:

დაამბედა „ივერიაში“ წერილი შოტტბხედ და სტრეტბხედ. ამათ იყო გამოტანალი: სპარსნი და რსამინი ერთნენის დაშორებთან, რავეგან დღეიბავნ მამალიანობის სხვა და სხვა მოძღვრებას, ტანში შოტტბხე არიან, მეტრენ სტრეტბხე; ამ რეალიტირ მეტრე ვამბავებრიდან დახადებულია მათი დიდი ბულებმა, მოძღვრების ეს სხვა და სხვაობა არის მათშობის ზიზის მიზეზი. თუ შოტტბხე სპარსთა და რსამალთა მწერებია, უნდა მოხანდ მამალიანობის ესეთი რადედ დარღვევა. ამ წერილის საწინააღმდეგოდ მტკბანილი იქნა რედაქციაში სხვა წერილი. იგი ამზობდა: შოტტბხეს

და სტრეტბხის სხვა მამალიანობა და რსამალთა ნაკონაღორ სხვაობად ხალხობრივი იგი სხვაობა აქანებებს ერთისა და იმევე სჯულის სხვა და სხვა ფერობს; შოტტბხეში სპარსეთის საკეთილი ნაკონაღორი ერთი მსივე მამალიანობის სტრეტბხეში რსამალთა ნაკონაღორი ერთი მსივე მამალიანობისა მის შეუღლებულია ვარაიდეს შოტტბხე და სტრეტბხე სხვა და სხვა მოძივოს სპარსთა და რსამალთა ერთისა, ამისთანა

ცდას ცენება ასეთივე უწილეო შედეგი, რავერთი ჰქონდა ლიანთა და ელმის აღსატყობის უნდას 1274 წ. 1439 წ. და შედეგ.

ეს დებულება ილიამ არ მიიღო. შევემანა წერილის შოტტბხე და ენობი ისე ზეობიანთა აქანებოვ, ჩამსწოტივ სავალისში იყო. მოწინააღმდეგე უფრო ზედმეტი იყო და გამოთის საგანი, მლოტიანსებუნი მოქმედება ისტრებიდან თუ სჯულისა მტკბიდან. მაგრამ ვადენდდა სიტყვა აღარც მტრულად ფრს კარლელი უკვე მამალიან იგი ილიას მახრია მუშაობის ფენება.

ოლინვევ რომ დიდი ლოლიკოს იყო ილიამ ეს მისი ნიჭი ვამსტყვივის ეველა მის ნაწერებში, ხოლოდ სავადროვდ ვარდიშობა მის შრბობაში თავის დიმიტრი მოწვევითან. მაგრამ... ზნძილა ილიას და ივერე მამალიან შორის სხვამ ვამალს. უფრო ახლო მტკბიან.

გავსლ ბარნოვი.

შხვ დრევი ილია ჭავჭავაძესთან

(მეცნიერება)

ერთი შეხვედრა

ფსახეთის დედაქალაქ სოხუმში ვარს. 1903 წელი. დეკანოზის მოწოდებული ქართველობა ამ ქალაქის უნახავდო: იმარება რუსთა ადვირასნილ რეუნიონსად. ადმინისტრაციამ დიდი ადგილები სულ რუსებს უჭირავსო. რუსთა სასულიერო უწყების უფროსი (ეპისკოპოსი), სასწავლებლებში უფრო სხვად: მასწავლებლებად, რუსები არიან. ქალაქის თაობაც კი ისეთი ქალაქში სადაც მინი, ქართველობა, რუსთა აქვს მახარებელი რუსული სული, რუსული ძალი მომბრუნა, რუსული ენა ვამეწერებოდა ეველგან: სკოლასა, იჯლისასა, საზოგადო თუ კერძო ცხოვრებაში. ინტელექციის მოკლებული ქართველობა სრულ უნაქრობისაჲს უჭირავსო. ატკურს ქართველს სახელად „ტუგუბა“-ს უწოდებენ, და ამ სახელის მატარებლის დამტკობნა, ატკობდ ავდებ, ფენით ვატკობა რუსისათვის სასხველად ითიუება.

ასეთს ატკობდებოდა მთელი ქართველობა ცას უწყოდა ხოლმე სოხუმული, როცა ვინმე მოწინავე ქართველი შეხვედრებდა ვინმე რუსიდა სოხუმში. თუთ მოქმნდათ: აი რა კაცები ჰყვის ჩვენს სამშობლოსს. ვულს იმედ ქსახებოდათ.

მთელი გოგბე იყო ატკურების ცხოვრებაში, როცა აქ ვამსვენებელი პარფხანანაშვილი ვამოივლიდა თავის ნაყოფისთვის სახანაგად; ერთხელ ქართველი სტუდენტბი მოიუფნა აქ მათეკსობამ ვ. პეტრიაშვილსა. ერთხელაც იყო ნ. ნიკოლაძე იყო ვამსვენებელი აღსაჩაყიშვილი, როცა ის ქალაქის თავად არიტეს, მაგრამ საკლებნიო ადმინისტრაციამ არ დაამტკიცა, — ქართველი არი. ავკი ისე ვადიიყვალა, სოხუმში

აქ სიტყვა სიტყვას ვამბადებელი რიტმობობით ექმევა.

„ამას ხავედრისას ცეცხლები შეეწველი იგი მსუ-ვალებდა მახრია, ქარნი სოხუმში და წველი მატკბებელი რომლისა შედგებოდა მის ადვინისში საესენი სენობი, წველით ვამსვენებდნი და ვახვილებდნი, დამწვალნი და დამშობალი და დამლაგებელი, ჩალოლიანი, პირმსიენსა და დღევანდელ ცხოვრებლნი“.

გამოთქმის ფრანა მლოლიანი. ხოლო აქ არის მარჯვე არტკობტონიკული ხაქვი: ვარ თოი სიტყვა: „ვამსვენებელი და ვამსვენებელი“. შრბად სინი დაწვრტობილი და დამშობალი და დამლაგებელი“, ხოლო სიტყვის შემტინი ენაში უფრო ვამსვენებელია „ჩალოლიანი“, პირმსიენნი და დღევანდელ ცხოვრებლნი“. აქ უკვე ხელს ვინ სმის.

ხილთ ეს ფრანა პირისპირ შედეგობია. „მამინოს იყო სიტყვი და თქობ: რახან ხელ იფივა ჩემზედა ცოლამ ჩემს ძვივიბარისა საქმედ. აქ მოვიდეს და არტუთ ვითარმედ შენ ჩემი ხელი დაამბე და სავებელია ჩემსა ნაქარი ვადამს და შენი დღელი დავიტყვებეს და სხუად წაოსულ ხარ“.

„ზელს იწიო“ და ნაქარი ვადამს: მთელს პირს ვაეტოლებანი. „და ვიარო მემიყვანა მკეოდან მან და ვიხილ ტრადიცი იგი ქრისტესი შეეხიერად ვითარყუა სხალი მწერელი საქრელთა მათებან“.

მეწინააღმდეგებელია ქართველი სიტყვის პირველი ვევილის სწრტული. პირმსიტივი ლევიოუობის სენობი.

არ უნახეს ვამსვენებელი ილია ჭავჭავაძე კი მხოლოდ 1903 წელს ინახულ სოხუმის ქართველობა.

ქართველმა თავად-ახანებობამ დეპუტაცია ვამოსტყვივა ვაგრაში პრინცი პეტრე ოლდესბერგელს რაღაც საქმისათვის მადლობის გამოსა, მადლებად დამტკიცის წვერებად იყვენ: ილია ჭავჭავაძე, მამსხელი აქვამსვენებელი ატკობდრე ორბელიანი და დიმიტრი ნოლოდაშვილი. დეპუტაციამ ვაგრაში მისის ასრულებს შემდეგ სოხუმში ვამოვიყარა.

ატკურ ქართველების ალტკებს სახლში არა ჰქონდა, ჩვენის წყანის წინამძღვარი, იმედი დიდი ილია სოხუმელებს შორის იყო. სტრეტბხე სასტუმრო „როსისში“ ნამობტენ ამ დღესვე ინახლეს სოხუმის მოწინავე ქართველობა. ყველანი ცდილობდნენ თავის თვალთ ენახათ ქართველების ითვის განმასამებრებელი მატარებელი, ნახვეარ სულენის განმალბობაში საქართველოს ჭირ-ვაობის შინდელი ადამიანი. ხელად შესლან კომიტეტი დიდებულ სტრეტბხისა და მის თანამატკობების პარტიკსემლად, ვადამსვენებელიო სადილი ვამსვენებდით მათა შარვაშიმეთა ენაში, ასწლოვან მუხა-ცატკებს ჭვემ სადილს დასწერი ორსამდე სიტხემული ქალი და კაცი.

როდესაც ილ. ჭავჭავაძე შევიზი ჩავიყვანა ავერლი ვეკოსკლითი. ყველას იმედით ავერეს ვული, მოგვემტა სმხვედე, სიამაყე, სინამ ასეთი კაცი ვეყოლება მუხად და მატკობდა, მტკობი ვრხას დავაქვებდს, ვამამალით ვული-გულში.

როცა ილია ვადღებრებულეთ, სოხუმში

მასში აწერილი შეშინაქ, ჩამვლსაც წმინდა ნინოს ყვარი ტყანა წინ ვადამოქმობა.

პროზალი პროზა მწერლე მეთაი სავლენის მეთოქ ნახვეარში აღწევს მოძმე-ბტურე ფრანებს. ცხოვრება წილისა ვინჯულ ნამალიანობა (ავტორია ვიარაგი ვინჯული) თორთა ქართული სიტყვის ბეობის ქრებდება ვერ დავსრუტებელია. იგი ითმობს სავლენის მომხარაკების დაწმუნებული ვარს აქვანი ამოწმანი ამოვივლებამ მასს, რომ ქართული კულტურის პროზაობა მარველად შეიყვება.

სიტყვა სადა და შეწვეული, თქმა სოფთა და დამტკვეული, მანი თითქმის მარეხტობი. ფრანა ხმამხედული და მოხმობია. პეტროლი მოწვეულ მოძმული. სახეობა სოხობი. კლობი სწრტულით. თავლითაიყი-ავანგიამა. როგორც ქართული ატკობტონიკული, სასტიკი მხოლოდ როგორც ატკობტონიკული დამწვრებელი ვარს აქვანი ამოწმანი ამოვივლებამ მასს, რომ ქართული კულტურის პროზაობა მარველად შეიყვება.

„ხოლო დღე ხილეთია დიდ, ხობითია თბლ, მასსათა სრულ, ყოველად ითელ სრულიად გუამათა მითელ და სულით ექმეო“.

აქ სიტყვის ცეონობია, სასწორე, დამძინობია.

ამ ქართული სიტყვის ხებმხალი. ვიოლვი შეიხრებლ იტყვიან მტკობს.

მინილუბის შეშინებამ გატკება ქართველთა ხებმხალი. ვამწიოდა მათ

ქართული პროზისათვის

პროვკტი

საქართველოში ლექსი კულტურის უფრო ვამსვენებელი ვიდრე კულტურა პროზის. ბესიკი საოცარი მავალიანობა: ლექსში ძლიერი და პროზაში უწვეო.

მისი ლექსი: „შენის ბავისა ორნი მერენს; ტკბილი და მწარე; რაცკად შენი სიყვარული თავს დამაფარე“.

მისი პროზა: „მათ ვარსკლავთა ფოცხელისა სახითა ტყვესა გულსა შერი შემაღვების მის დღისათვის, ვითა, მათხრობე რიცა უსხველად მერეიყავედ მომბედილი, კაცია დადანიან მიმოქროლეთია თვალსა მიტკეებს ვონებოსას“.

ხშირია: პოეტი პროზაში სსკტი. მაგრამ ეს სისუსტე რომ ასეთს უწვეობამდე დადიოდეს, პირდაპირ უნახავდითა. სოსსტე აქ ნამდვილი ენახველობია.

აზნად ეს საოცარი მოკლემა პროზისა და პოეტის დაცილების ხაზებში უნდა იხსენებოდეს.

me livre des masques“ (გვ. 22).

ეს განმარტები მისილებია. მხოლოდ ზოგიერთი დათუებით. ლექსი არის მეტრით ვამართული სიტყვა. მაგრამ უნდა ვეწეროს პროზაშიაც ვებედემა მეტრი. თუმცა არ ვამართობი ვარსსკობა. ასეთი მეტრი ფადდვა ზღონსკიმ პლატონის დილოგებში ამომინა. ამ მხრივ პროზა და პოეზია უახლოვდებიან ერთიან მერაქს. თეთიან „პოეტრობისათვის“ თუ „პროზაობისათვის“ არსებითად სხვა ნიშნაია საჭირო: მეტრი აქ მხოლოდ ვარეფობია. მათი ვამიჯობისათვის იტკილებელია შინაფრანა. პოეტური სიტყვა არის უნაქარი ხილვა საჯანის თუ მოკლენის. პროზაული თქმა იველი ხილვა იმავე საჯანის თუ მოკლენის. ამ მხრივ: შესაძლოა სიტყვას პოეტური ვარეფობია ჰქონდეს, ხოლო შინაფრანით კი იგი პირდაპირი ილია იყოს, — და პირიქით: შესაძლოა სიტყვა ვარეფობით პროზა იყოს, ხოლო შინაფრან: კი მას ნამდვილი პოეტური ჰქონდეს. პირველის მავალითი ცოტაა, მაგრამ გულისმხიერი. ნახლანი პროზითიისა, თუმცა ლექსით სწერდა. დოსტოვესკი პოეტია, თუმცა პროზით სწერდა.

ერთი რამ მაინც უნდა ითქვას. თუ პოეზია უწვეობი „ბილვაა“. იგი თანვე მინახანი „აღორებია“. ეს აღორები თხოლობს წინასწარ ვანხობლ მტკობს. ამისთვისაა, რომ პოეზია ფრანო-უფრო ლექსს მინიარავს ვიდრე პრო-

ზას. აქ არის დავარული ანიშნული არვე-დარევე.

ბოლოს საკითხები თავს ეხვეოდა სამშობლოს; როცა გაჭირვება სანერვიოდ საკითხის შესახებ, ილიას ვაჟებმა დაიწყეს სახარება; გაიხსენებოდა მისი წერილები იანოსის წინააღმდეგ; ქართულ დროის მუშაობის გამო, მკვრივი ენის შემოღებზე სამეგრელოს სკოლებში. მისი სიტყვა მაშინ შეიხი იყო; ასეთი კრებები ვაგრძელდა იმ დრომდე, სანამ „ივერია“ გადავიდა მთელს (დ. მიქელაძის) ხელში; ილიას მან შეიძლება უფრო საფრთხილო ცხოვრობდა, განსაკუთრებით ზეპუბლობით; ამ დროს მისი ხშირი სტუმარი იყო ჩვენი მოცილე ლესტი.

ყოველ წელი ილია ხდებოდა თავის დღეობა, მკითხველი იქცა, ელიომა და დღეს. ამ დღეს საფრთხი ერობას წარმოადგენდა; მთელი საფრთხი. ახლო-მასლო სოფლები, ილიაწინამდებარე მთელი თავისი სკოლით, ლიტერატურები, რედაქციის წევრები, მთლად ჩვენი ინტელიგენცია საფრთხის მიღობდა. იგი დასრულებული ქართული ლექსები, სიმღერა-თამაში, სიტყვები, ექსპროზები, მისწერებელი ლაპარაკი და ზოგის კოლა ერთსავესაგან წარმოაქმნული მშვენიერ ქილოზე ჩვენი პოეტების ლექსები, ილიას და აკაკის შთელი პოემები.

ილიას ერთი დიდი ნაწილი ჰქონდა: შინ მჯდომი იყო, გასულ და მოგვლი საკარავდელს კეთილგონად არ უყვარდა. როდესაც აკაკი ყოველ წელს შემოვიდა ხოლმე მთელს საქართველოს, ილია თავის საფრთხის არ გასცილდებოდა. ასეთი ბუნება ქართულ-საქართველოს, ის თავის ერთი ვერ გასცილდებოდა. ბუნება დასავლეთის ქართველთა, ის ერთს ალავს ვერ გაჩერდებოდა. იგი ყოველი ვიციკორე გორში და ერთხელ არ მინახავს ილია ჩვენთან მოსული. იმ ბაწინებში ვართ ინტელიგენციის სახელი მქონდა. მობეჭვებილი ჩვენთან ბიზრად, ზაფხულში, ყოველ თვე, შემოვივლიდნენ ხოლმე აკაკი, გოგებაშვილი, ვახტანგი, ი. მახაბერი, გ. წერეთელი, ს. მესხი, ხოლო ილიას კი არც ერთხელ. ხალხი მაინც იცნობდა, მას იგი უყვარდა. იმ მისი მავალით: 1887 წ. სამეგრეთში, ჩვენი ქვეყნის საკუთრივ კუთხის ქვეყნის ქვეყნის განსაკრებად ვაგვმზავებოდა ვიორგი საძავლიშვილის (შემდეგ კათალიკოსი კიოიონი) ინიციატივით. ჩვენთან ჩვენი ბელეტრისტიკა ნ. დამოუკრიკ იყო. სწორედ 20 მკათათვის საღამო ვაგვმოკვეთი მღვრან-დოვლეთის სიმალეზე, სადაც არის ეგრეთწოდებული „ველის ტბა“ და სასუქარ სიმალეზე ამინებელი „წითელი ველისა“ აქ შეგებდნენ მეტეორები დეშეთის და თიანეთის მახრისა; ვახტანგი ილია, რომ დღეს მისი დღეობა და საფრთხი მხარეობს და დღესასწაულს დიდებულ კაცის დღეობას. მეტეორები გამოგვმზავდნენ, ჩვენ კარგათ ვიციკობთ ილიას, ჩვენი მწვენი იგი, როცა მივმართოთ, ვგაიხივებს და გვებმარება. ჩვენი ხალხი ვულ-ჩახვევლია; მის ვულში ადგილი აქვთ იმის მოკეთებას. ამიტომ იყო, რომ ილიას სიკვდილის გამო მივიღი საქართველო ახმარდა, აზრიალდა.

ილიას ლიტერატურული მტრებიც ჰყავდა, იმის წინადა ენას იწუნებდა ცნობილი ანტონ ფურცლავი. ერთხელ გორში ეკრესელიის იუჯაში ვიყავით მყარობები; ვითებლობდით ილიას „დიმიტრი თვადებულს“ ლექსითყუბას და ენას აკრიტიკებდა ანტონი. წამოიხტა ნიშა ვიფიანი, მაშინდელი ხალხის-ნური მოძრაობის ბუღალი, და შეუვირა: „აბა, დაასხედ, რომელი ადგილია აქ დეშეთით მოწყობელი, სად კოჭლობს მისი ენა.“ საზოგადოდ ანტონი არად მიანდა სიწმინდე ენისა, სისუფთავე სტილისა. თვით სწერდა, როგორც მოხ-

ვედებოდა და კავშირს „და“ ს დეშეთს აცლიდა ხშირის და ვაღაგრა-ღაგის ხმარებითა. მასთვის, ვადმოვლეთ მას მისი პოემები: „თამარ-ღაგა“ და „ეოსკარია“; ყოველ სტრიქონში რამდენიმე გრამატიკული და სტილისტიკური შეცდომა ვუჩვენეთ. მაგრამ იმას კაცო ვერ გასტებდა.

ილია პოეტობაში მძლავრი იყო. ანტონი სწერდა ფორტონორ ხასიათის წერილებს „ჭერელი ბეჭის“ ფსევდონიმით, ილია მას საკონტრად იგდებდა და იქამდე მიიყვანა ჩვენი ანტონი, რომ ამ ფსევდონიმით წერას თავი დაანება. ამან გამოიწვია ანტონში ილიასადმი სიმძლავრო.

ბოლო ენას, როცა ანტონი ბანკში მოკვდა სამსახურში, ილიასთან კეთილგანწყობილება დამწყობ, რაც იმისგან დამოკიდებული იყო. ილია გრძობდა ამას, მაგრამ ერთხელაც არ უგრძობობინებია. როცა ბანკი იმ ბანკად გაიყო „ქავეკავადისტებად“ და „მანაბლისტებად“, ანტონი აშკარად მივმართა ილიას გარეგნობით და იგი, მანაბლისტების და ლანდგაში ამოსილიდა სული.

სიტყვამ მოიტანა და ორიოდე სიტყვას ვიტყვი ილიას და მანაბლისტების თქილების შესახებ. ილიას ერთი დიდი ნაწილი ჰქონდა: თვისი ნათებების, თვისი აზრის ბატონი იყო, ეგრესი გზით ვერ აეზრებოდა, კრიტიკის ვერ ვაყვებოდა, თვისი აზრი შეეწყდებოდა მანაბლისტების კიდევაც შეიგნებდა ხოლმე ამას, მაგრამ მაინც არ დაუთმობდა სოფიზმს მისი ყოვლად ხელსა. ამ ნიადაგზე ამ ორის ჩვენი ლიტერატურის და საზოგადოების ბუნებრივს მოუხდომ შეტყობა, რომლის დროს სასიკვდილოთ დიკრა მანაბელი. დიდს სიყვარულს დიდი სიმძლავრო მისდევს. ილია დიდს პატრონს სცემდა მანაბელს; როცა ერთხელ ილია პეტერბურგიდან ჩამოვიდა, სადაც იგი ბანკის საქმეების გამო იყო წასული, სადაც მანაბელით ერთად სთარკმანა „მეფე ლარი“ შექმნილია, სიმამრებით ვიფიხრა, რომ ჩვენი საზოგადოებას და ლიტერატურას ევლინება შესანიშნავი ნიჭიერი კაცი, ენების მცოდნე, ფინიხელი მარზრუნე და ნაყოფიერი მწერალი ი. მანაბელი ორთადა მუშაობდნენ „დროება“-„ივერიაში“ და ნაყოფიერად მუშაობდნენ, მაგრამ ბანკის საქმეებში ერთმანეთს არა დაუთმეს და ჩაგარდა მათ შორის უფლი, გარდაცვდა იგი ზოგიერთების წყალობით და დიდუმა ჩვენთვის მძლავრი ნიჭი, მძლავრი კაცი. იქნამდე შეიკვირო ილია მანაბლის სიმძლავრემ, რომ რაც უნდა კარგ ვულ-ბაზე ყოველიყო, მანაბლის ხსენებამე ძარღვების აშლა დამეპრთებოდა ხოლმე.

განმორდა მანაბელი 1898 წლიდან საზოგადო ასპარეზსა, დარჩა ცალად ილია ქავეკავამე, რომელიც ისე მხნედ მუშაობდა, ვულში ატარებდა სამშობლოს სიყვარულს. უსათუო იმედს თვისი ტურფა სამშობლოს განთავისუფლებას, ამიტომაც იყო, რომ უფალმა სამშობლოს ბედის საგალობელი.

ჩემო ტურფა სამშობლო რაზედ მოგიწყენია, თუ აწმყო არა გწყალობს, მომავალი შენია.

მოკლეს ილია... მურდალმა ხელსა დაუნთხია მას შარა ვახტანგი ტონი, რომელიც ორმოცდაათი წელიწადი სამშობლოს კეთილდღეობაზე ფიქრობდა. წლის თავზე ეციკვირის თაობისობით, რომელიც გურამიანის ქალის შეილი იყო, თფლისიდან წავიდნენ ქართველი მწერლები, ინტელიგენცია და ილიას პატრიუსტებელი წიწმურს; იქ, იმ ადგილას, სადაც დღევანდელი სისხლი ილიას, სადაც მისი დანახებული ტვინი ქვიშას შერია, აღმართეს შავი ჯვარი. წიწმურისა.

სიღრმე მგალობლიშვილი

პირველი ცნობები ილია ჯავახიშვილის მოკვლის შესახებ.

გაზეთ „ისარია“ № 191. შანაის 1 სექტემბერს 1907 წ. მოთავსა პირველი ცნობები ილიას მოკვლაზე. საგანგებოდ ვადაგზავნილი კორესპონდენტი შემდეგს წერს...

ამხანაგის ერთად მტერთიდან საფრთხის ვაგვებუტეობი ცხებობით. ვაგვიარეთ მტერთიდან ასე სამ ნახევარი ვერ-სი და ვისი პირად დიდხანს სისხლში მოსხრილი მანაბელი (სანაჯე) ამ ადგილის პირადი ნიშა და სწორედ ამ მომხდარა შევლდობა. სხვა კვლი ამ სიწმინდე ზოროტებისა არა სხანს. დიდი მოძრაობაა მტერთებების და შეტყობებისა და აღბედ ეს კვლიც იმითამ წაშლიდა.

საფრთხის რომ მივხვდებოდით, წინ შემოგვეყარა ველი: ტფლისში მოკვდილი თოფის კონდახებით ნაქები და დაბეჭვილი მუღლელი ილია ქავეკავადის: მუქებს მოხუცი დედაკაციც კი არ დაუდგდიათ და პირის სახის მტლები თოფის კონდახებით დაგებტყვიათ. მივედილით საფრთხი ილია ქავეკავადის სხელში და მოუყრემა მოკვლებულების ოთახში შეგვედგა.

ჩვენი დროს აღმანი ველადგერს შეგვევლია: სისხლსაც და დასახარებულ ვაგვმესაც. მაგრამ მანაც ვერ ვაქვრულით სახარელ სურათს და თოფ-ნაქავივითი ვარეთ გამოვარდით.

ილია ქავეკავადის შუბლი ბერადანის ტყვიით არის ნანგრული. ის შუბლი, რომლის ნაფუქსაც არა ერთისა და ორის თაობისათვის ახალი ფიქრები აღუქრია, ბერადანის ტყვიით არის განგმირული ილია ქავეკავადის გული. რომლის ნაგრძნობას ქართველთა შორეულ თაობისათვის გული აფხერებდა და თვალთაგან ტრეული უღუკვირებოდა. და ამის ჩამდენი სახელისწერო ტყვია ქართველის გამოსროლილია.

თავის ტყვიით არის განგმირული სამხალ ასალავდა ბიჭი, თარაშვილი, რომელიც ილიას ახლდა. ვადარჩენილა მარტო მეტრე, საფრთხიელი ბიჭი თელი. ბოროტების თვალთ მხანველი მარტო ეს მეტრეა და ისიც ისეთი შეშინებულსა ჰყავს, რომ იმის ნათარაკვიდან მთელის შემთხვევის წარმოდგენა შეუძლებელია: ოთხი კაცი დავე-

ფირფსანი
ახალი გომარაფიული ცნობები.

შანაიშია შალვა დადიანმა, რომელიც ამ ეპოდ ქიხიში იმყოფებოდა დასასვენებლად, რედაქციის თხოვნით შეკრიბა დაწერილებითი ბიოგრაფიული ცნობები ფიროსმანისშვილზე რომელიც ყოფილა ქიხიიდან (სოფ. შირხანი). პოეტმა შალვა აფხაიქემ მან დადიანისგან მიიღო შემდეგი წერილი:

მამო. შალვა! ამ ეპოდ ქიხიში ვიმყოფებო, სიღნაღის შარის ს. შირხანში. ვაფრებ, რომ ამ სოფელში მთელი ურანი ფიროსმანიშვილებისა, 30-40 კომლადე იქმნება თურმე, რაღა თქმა უნდა ვულში არ მომითმინა და ჩემს მასპინძელს, ვასო ალუღისშვილს ვახივე წავეყვანე ამ უბანში ვგების რამე ვაფიყო ნიყო ფიროსმანისა. 29 აგვისტოს ვადევიდით ფიროსმანში, და არამც თუ ვაფიყო რამე, არამედ აღმოვიჩინეთ ნიკოს უფროსი შვილი და. ფრეფ ალანის ასული მარსაშვილისა. ვაქრომისს პატარა ვეროიზი მოხდა: ამ დამ კინად თავის მათი შე არ მივიღო და თვალზე აკრებულეულმა. სხარულისაგან კინადამ არ ვადამეხევი. არ სჯეროდა; მტკილებდით, ეს არის ჩემო მშაო, ესეთი შალვა იყო, დიდი ხანია არ მინახეს. ძალიან ჰყავსო. დამვიდების შექმდე გამოვიკობთ და ყოველივე თითქმის სიტყვა-სიტყვით ჩავიწერე. ესლა ვაგვავნი. ვიგზავნი აგრეთვე ნიკოს დისწულსა და მისიყვდა ხელირათი ნაყოფის განახსენებს.

შე მგონია ყოველივე საინტერესოა და საუბრობს გამოკვეყნებას, აგრეთვე კარგი იქმნება, ჩემს ფიქრით, ტიციანი როგორმე ჩამოვიღეს აქ, რომ უფრო სრული ცნობები შეგეკრიფოს თავის მომავალ მონოგრაფიისათვის. ვიოგოლს ვადაცო ჩემი გულითად საღამომან ქრთად, ის მოსახრება, რომ კარგი იქნებოდა თუკი განათლების კომისარიათო უნდასული მტკიცე, შარა მინც მუღმიე პუნსიას გაუჩნდეს ამ ქალს, ნიკოს დს. მე ამხუე აქ არ მითქმესრაი მაგრამ ეს ვაგამეგებდა ამ კუბებს და წაქეზებად აქაურ ნიჭიერ ახალგაძღობს კულტურულ საქმიანობისში.

ასე რომ წრფელს ქიხიის ზოადიქოა, ეტყობა: რუსთაველი, ფიროსმანი

ინფორმაცია ფიროსმანის ნათესავთაზე.

ფრეფ ბარამაშვილისა. წარმოსადგვი. პარმეა, დარბაისელი დედაკაცი. თვალზე-ჩხია, მწყანარი სახის ადამიანი.

შე „ნიკოლა“ და ვარ. 57 წლის ვიქმნება და მახე 2-3 წლით უფროსი ვარ.

ფიროსმანისშვილები აქ, შირხანში ვცხოვრობთ, 40 კომლადე ვიქმნებით, თვითონ კი ვანი ბარამაშვილზე ვარ ვთხოვილი.

ქმარი ცოცხალი არა მყავს. მყავს 2 დაავჯავებული ვიცი და 4 ქალი. მეცა და ნიკოლაც აქ შირხანში ვართ დამადებულნი. მამა ჩვენს ალანი ერქვა და სულ სამი შვილი ვყავდით ნიკოლამ, მე და ერთი ქალი, ჩვენზე უფროსი. რომელიც ერთ ამერულ ცოლად ყავდა ქალაქში. სიძის გვარი არ მახსოვს.

დედა ზემოშახანური იყო ცოლი ვიციკვირის ქალი თელე.

მამა უბრალო სოფლის კაცი იყო და ადრე გარდაიცვალა. ამდე დროს მიშვილობდა ჩამოვიარა და ჩვენს ირებულმა სიმე ობოლები დედისთან ერთად ქალაქში წავსახს. მაშინ შე დამხლოვებოდა 9 წლისა ვიქმნებოდი და წაველ ნიკოლა 7-ს.

ქალაქში სიმეს ცოლი მოუყვდა და დედა ჩვენი თელეც გარდაიცვალა. ამის გამო მე სოფლად დავბრუნდი და ნიკოლა კი იქ დარჩა.

მას შემდეგ ხშირად ჩამოვლიდა ჩემთან ნიკოლა. მარიგებდა ქუას მასწავლიდა. ერთხელ ქალაქშიც წაშვიქა.

როდესაც ჩამოვიდოდა 2 კვირით მინც დარჩებოდა ხოლმე.

აქაც, სოფელშიც ხატავდა და დაბატულს ნიკომ-შეგომობებს უფეშქაშებდა, არა ყლდა.

ერთხელ ქვემო-მანაბანში ვილასაც „ვიფესკა“ დაუხატა.

მისი ნახატებიცა მქონდა, წერაობლებიც. ვინახავდი, მაგრამ ერთ დროს წყნა ჩამოგვივიდა სახლში და დამიღობ. შემდეგ კიდევ ხალხური ვადევიკეთო და სოფლებით დამეკარა.

ხსნათით მეტად კარგი ბასათის

რედაქტორი: გიორგი ლიონაძე.

იყო, კეთილი, აღმანი ვეყვარდა. მაგრამ ისე კი ვიცი იყო უცხად ამოღობდებოდა ხოლმე.

მათთან უყვარდა ლენის სმა. აქ რომ ჩამოვიდოდა, მოხეტეული ხანი ქვიფობდა.

ოჯახი არასოდეს არ მყოლია. გამავია, რომ სოფარელი ვენდა. ვისი ქალი იყო არ ვიცი.

მეც შეილი უნდა ვეანდეს. მწელიწადია არ მინახეს და არ ვიცი ცოცხალია თუ შევდარი.

მართენ ივანის ძე ბარამაშვილისა. მომხილი ტანის მე-ტრება ვაგვარა.

მე ფრეფს შეილი ვარ, ნიკოლას დისწული. 28-სა ვიქმნები და უფრო მაგზობისა მახსოვს მისი ნახე.

მახსოვს რომ ხატავდა. ხატავდა მთავრს, ვახსველავებს, აკვლებებს, წყლის შიდაც ვიქრებს, ქარაჩილს და სხვ.

ერთხელ კრისცები სიღნაღიდან ჩამოატანინა და აქ ხატავდა ვიფესკას. არ ვიცი ვის ვადაცა. არ ვისთვის უნდა.

ქეთი უყვარდა. ვიცი იყო. რომ ვაგვავარებოდა. „გამოზოგის ხოლმე“.

სიმონ გრიგოლის ძე შამაშვილი.

სოფლიად ვაქვარაფებული. მკვირ-ვი ტანისა და სახიერი ქიხიელი.

60 წლისა ვარ, ხელობით დურგალი. ქალაქში დიდხანს ვარ ნაქოფრები და ნიკოლისთან დახლოდრით ვიყავ. ამისთვის ვიცი მისი ამხავი.

მე მაშინ დავეახლოდი, რომ დესაც ვერ კიდევ რკინის ვახტე კონდექტორათ იყო. ვად ვახტა და ამისთვის დავითოვა სამსახურს. თვითონ აღარ იხდობა.

ამსომამში ტიტეკო აღლულიშვილს ვაგენო და ქოსკამა მოვინათ-ლა.

და ორივენი შეამხანდნენ და იქ საცა ესლა მელიქ შარბანციის სახლია. ეგრის დაღობითან. საცა კონცა წაუხვევს იქ მაშინ ხარამ იყო. ამ ხარამს პირას ვახსენს „ბულცა“ სარტეო „პროლეტარებთ“ ვაქრობა დაიწყეს. მეც დახლოდრით ვიყავ მათთან. ერთი წლის განმავლობაში ვარგათ ვაქრობდენ. შემდეგ თავიანთი საფაქრო იარაღსაზე ვადიტიენს, საცა 2-მ წელიწადი მინც ერთად ვაქრობდენ. ბოლოს ამხანაგები რაღაზედაც აიშალნენ და ნიკოლამ ცალკე მოაწყო სავაჭრო.

მე ნიკოლას ვავეცი. იმეგ ხანებში სარსეთის კონსულმა ნიკოლას სავაჭროზე ვახვითი წერილი მოათავსა, ნიკოლამაც უნახუბა და ვამართოა კამათი. მთელი ქალაქი დაინტერესებული იყო ამ კამათით. ეს, თუ არა ვცდები, არეულობის წინვთ უნდა ყოფილიყო. ასე 1902-03 წლ.

ხატვით ხატავდა ლექსში. მაშინ როცა მოკლული იყო.

ხატებში არ მახსოვს. თავისდა გუნებასა ხატავდა.

სმა უყვარდა. უფრო არავს ეტანებოდა. ხანეუ-ხანეუ შევადა. ყოველ დღე.

ოჯახი არა მყოლია. ერთი ფრანკს ქალს ვყვარობდა მგონი ერთი წლის განმავლობაში. ქალი ცალკე ნომერში ცხოვრობდა. სახელი არ მახსოვს.

შეგომობები სერთოდ არა მყო-ნია ეანმე მყოლიდეს. ნაქობობა კი, უფრო ხშირი, ვნო ხოსიანი შეილითან მქონდა, რომელიც ესლა იარაღსაზე ნანადირევითა ვაქრობს.

სერთოდ ვაქრობა ნიკოლის კარგი მქონდა. მაგრამ მეტად გულმართლი და მხარეველი კაცი იყო და ამის გამო ბოლოს დაბრუნდა თავის სავაჭრო და დიდუბებს ვადავიდა.

შემდეგ აღარ შეგვეხლოვითა და არც ვიცი რა მოუვლიდა.

ამავე სიმონ შამაშვილმა მოკვ-წრდა შემდეგ ცნობა ფიროსმანიშვილთა გვარის შესახებ.

რას ნიშნავს სიტყვა ფიროსმანი? — აღმოსავლურათ ვარა“ ნიშნავს ხელობისა და „მანი“ კიდევ კაცს, ასე რომ ფიროსმანი ხელობის კაცი ყოფილა.

შალვა დადიანი

ჩვენი ვახვითის რედაქცია ვადავი-და ახალ სადგომში პუშკინის

პახსავში (ერევნის მოცდანიან) ახალი ბელეფონის № 8-04.